

KJAK

Privatur fíggjarligur stuðul til valstríð?

Eivin H. Jacobsen

Løgtingsmaður fyri Sambandsflokkinn

Skal ein trúgva valserfrøðingunum, sum hava úttalað seg í donsku miðlunum, so rokna nakrir við ella spáa, at Danski Statsministerin útskrivar fólkatingsval ein av komandi vikunum, eitt boð er møguliga um mánaðarskiftið mai-juni.

Grundgevingarnar eru

nógvar, hví tað verður fólkatingsval skjótt. Ein av nógvu grundgevingunum, er at eitt valstríð er kostnaðarmikið at føra og at valstríðið fyri langari tíð síðan er byrjað, og at allir flokkar ikki hava eins fíggjarliga styrki at reka valstríð í longri tíð.

Í desember mánaða í fjør, játtaði Løgtingið einmælt at hækka játtanina við 1 mió.kr. til politiska upplýsing og virkseimi upp til góðar 4 mió.kr. árliga. Høvuðsendamálið at hækka játtanina var at tryggja og menna fólkaræðið. Aðrar grundgevingar vóru, at ongi valevni skulu halda seg aftur av fíggjarligum orsøkum at stilla upp.

Her var ikki talan um at játta stuðul ella pening niður í egnan lumma, men at

styrkja okkara fólkaræðið, við at hækka játtanina til politiska upplýsing og virkseimi, hetta til flokkarnar at brúka.

Seinasta heyst viðgjörði Tingið eitt uppskot frá andstøðuni um stuðul til politisku flokkarnar, løgtingslimir og valevni. Uppskotið legði upp til, at allir flokkar skuldu uppgjeva privatan fíggjarligan stuðul, um stuðulin fór upp um eina ávísa upphædd, til persónar ella flokkin.

Hesin fíggjarligi stuðul skuldi gevast upp í ársroknskapinum, ið allir flokkar lata inn til góðkenningar. Endamálið við uppskotinum var, at almenningurin kundi fáa innlit í, hvar møguligur peningur kom frá til eitt valstríð. Uppskotið fall, men

hevði nógvar áhugaverdar vinklar.

At privatur fíggjarligur stuðul onkursvegna inn-gongur í valstríðið í framtíðini, skal eingin ivast í. Í londunum rundan um okkum, sum vit sammeta okkum við, hevur privatur fíggjarligur stuðul til val verið í nøkur ár, og kemur hetta helst at hækka. Til seinasta fólkatingsval, var stuðulin í Danmark oman fyri hundrað milliúnir til at føra valstríð.

Ein kann bæði verða fyri og ímóti fíggjarligum stuðli til politisku flokkarnar og valevnini. Sagt verður, at tað er týðningarmikið at hava allar samfelagsbólkar umboðaðar í einum parlamenti, og tað kunnu vit verða samd um, og at tað ikki er líka lætt hjá øllum at verða hoyrd í

almenna rúminum, serliga tey, sum trína nýggj inn á politiska pallin.

Pástandir eru um, at eitt valdømið er orsøkin, at ov nógvrur peningur er komin í valstríðið. Hetta er partvís rætt, men ikki allur sannleikin. Kappingin, ið varð ímillum nøkur fá valevni í valdømunum, er nú eisini líka stór í millum floksfelagar, sum ímillum flokkar.

Hvat er endamálið við privatum fíggjarligum stuðli til flokkar og valevni? Er tað t.d. út frá persónligum og vinnuligum áhugamálum, um at ávirka politisku skipanina.

Hetta eru viðkomandi spurningar, um í hvønn mun tað tænið okkara fólkaræðið og politisku skipan. Tað er einki nýtt at veita stuðul

við einari hjálpanði hond dagarnar uppundir val, men hevur hetta verið gjørt á frívillegum støði og av áhuga.

Stendur tú í politisku skipanini í skuld til tín politiska peningaliga stuðul, er hetta vandamikið og undirgravandi fyri okkara fólkaræðið.

Hetta eru tilstandir, sum vit kenna til í USA og aðrastaðni, størri stuðul tú megnar at útvega tær, jú størri gerst møguleikin at vinna eitt val.

Tí er spurningurin, um vit eiga at loyva hesari gongdini, sum uttan iva fer at treingja enn meira uppá her hjá okkum.

Fólkaræðið og politiska trúvirðið fær tað betri við gjøgnumskygni og opinleika í valstríðnum.

Greitt sjálmál av fíggjarmálaráðharranum

Frank Davidsen

Í kjakinum aftaná Degi og Viku í gjárskvøldið var ein ikki bilsin, at fíggjarmálaráðharrin helt lítið lítið um hugskotið hjá formanni

Javnaðarflokksinum, at seta ansingargjaldið í barnagørðum niður í helvt. Hinevegin so var útspælið frá J. N. í samband við ansingargjaldið ikki sørt skelkandi. Hugaði, at hetta kundi hann ikki meina. Sjálvur fíggjarmálaráðharrin í almennum fjølmiðli leggur upp til at vit í árinum 2015 við hægsta hákonjukturi og lægsta arbeiðsloysi, skulu lóggeva føroysku kvinnuna aftur í kjøtgryturnar, líka sum kvinnurnar í mus-

limsku londunum. Tí sambært honum var loysnin, at peningurin fyri barnaansingina skuldi fylgja barninum, soleiðis at kvinnurnar kunna fara av aftur arbeiðsmarknaðinum, og passa børnini.

So sambært hesi nýhugsan Fólkaflokksins, so mega øll virkir innan alivinnuna, og annars øll onnur virkir, eins og stovnar hjá tí almenna og kommunum gera seg til reiðar, at innflyta kvinnuliga arbeiðsmegi.

Men tá neyðin er størst, er hjálpin nær. Tí meðan kvinnurnar sambært fíggjarmálaráðharranum renna heim av virkjum og stovnum, at passa børn, so er ikki neyðugt við pedagogum o.ø. til at ansa børnunum. Og hvat skulu vit nýta barnagarðar til, tá Fólkaflokkurin kemur at lóggeva kvinnurnar burtur av arbeiðsmarknaðinum, til at ansa sinum børnum.

Kanska loysnin hjá Fólkaflokkinum verður, at teir

arbeiðsleysu pedagogarnir koma at nøkta nakað av tí tørvi á arbeiðsmegi, ið virkir og stovnar hava brúk fyri fram yvir. Men einki er sum sagt so ringt, at tað ikki er gott fyri okkurt. Tí við hesum fólkaflokkspolitikki kemur ein rúgva av nossiligum barnagørðum at standa tómir. Sostatt fáa vit tvær flugir fyri ein smekk. Tí sum øll vita, so er stórir tørvur av ellis- og røktarheimum. So tað næsta verður kanska, at Fólkaflokkurin kemur at

lóggeva, at barnagarðarnir verða umbygdur til ellis- og røktarheim.

Miðskeiðis í fyrrsunum var eitt løgtingsumboð í fjølmiðlunum, har hesin gjörði vart við, at um landið fór at byggja barnagarðar vildi tað verða ein sonn ólukka fyri okkara samfelag. Nú hevur so Fólkaflokkurin 30 ár aftaná tikið hesa profeti til sín, sambært formanni Fólkaflokksins í orðaskiftinum í gjárskvøldið, aftaná Degi og Viku.

Borgaraløn

Zakarias Wang

Vegna tann áhuga, málið um borgaraløn hevur fingið, hevur ein arbeiðsbólkur í Danmørk kannað, um tað yvirhøvur ber til at arbeiða við hesum uppskoti. Er tað ikki fullkomulig utopi at hugsa slíkt? Fer landið ikki á heysin, um hetta verður sett í verk?

Tað bólkurin kannaði, var hvat ið hendi um allir borgarar yvir 21 ár fingi útgoldið 10.000 skattafrítt um mánan. Tey, ið fylt høvdu 16, fingi 5000 kr um mánan til tey vórðu 21.

Útreiðslurnar gjørdust 520 milliardir krónur, ið tað almenna kom at rinda út sum negativur inntøkuskattur.

Tað almenna spardi hin vegin útreiðslur til almannamál, herundir arbeiðsloysisstuðul. Her er talan um 350 milliardir krónur.

Tá øll hava fingið útgoldið borgaraløn, er ikki neyðugt at geva botnfrádrátt í skattskyldugu inntøkuni. Øll inntøka kann tí skattast við fimmti prosentum. Hetta

hevði í Danmørk givið eina meirinntøku upp á 190 milliardir. Sparingin og meirinntøkan hjá tí almenna kom tí at verða 540 milliardir, ella tjúgu milliardir meir enn borgaralønin kostaði.

Landið hevði tí, eftir hesum at døma, ikki farið á heysin um borgaraløn varð samtykt.

Tað hevði verið áhugavert at fingið føroyskar búskaparfrøðingar at kanna hetta roknistykkið. Nógv bendir tó á, at leiðin er gongd, spurningurin er bara, um viljin til at gera nakað við málið er nóg sterkur til at vinna á mótstøðuni.

